



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/3608-

6. januar 2020

Spørsmål fra Stortinget av 17. desember (AP) vedrørende praktiseringen av EUs trygdeforordning 883/2004 artikkel 21

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 17. desember 2019 hvor komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet stiller følgende syv spørsmål:

1. Komiteen ber om å få oversendt referat fra møtet fredag 18 oktober 2019 mellom direktoratet og Arbeids- og sosialdepartementet, hvor blant annet gjennomgang av Riksadvokatens notat sto på dagsordenen.

Svar:

Det har vært gjennomført flere møter om EUs trygdeforordning 883/2004 artikkel 21 mellom departementet og direktoratet etter at direktoratet henvendte seg første gang til departementet om mulig feil praktisering. Som jeg tidligere har meddelt komiteen, er det ikke skrevet referater fra disse møtene. Utgangspunktet og tema i alle møtene var muligheten for feil praktisering av artikkel 21.

Møtet 18. oktober 2019 var mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og departementet og ble avholdt på administrativt nivå. Utgangspunktet for møtet var Regjeringsadvokatens vurderinger. Det forelå ingen sakspapirer som grunnlag for møtet, og det ble heller ikke skrevet referat. Jeg viser for øvrig til mine svar til Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 28. november 2019 og 11. desember 2019.

2. Komiteen ber om å få oversendt Regjeringsadvokatens vurdering, som ifølge rapporten fra NAVs internrevisjon ble bestilt av Arbeids- og velferdsdirektoratet 1. oktober og oversendt 21. oktober 2019.

Svar:

Det er offentlig kjent, blant annet gjennom rapporten til Navs internrevisjon, at Arbeids- og velferdsdirektoratet ba Regjeringsadvokaten om å vurdere det aktuelle spørsmålet. Regjeringsadvokatens vurdering forelå 21. oktober 2019, og ble gjort kjent for departementet 22. oktober 2019. Departementet slo deretter fast at praktiseringen av artikkel 21 i trygdeforordningen hadde vært uriktig.

Det er imidlertid helt fast praksis, som er fulgt konsekvent av skiftende regjeringer gjennom hele etterkrigstiden, at det ikke gis innsyn i Regjeringsadvokatens vurderinger, og at disse heller ikke oversendes Stortinget. Jeg viser til retningslinjene for foreleggelse av saker for Regjeringsadvokaten (side 16), som ble gitt under Stoltenberg II-regjeringen i 2011. Også det tverrpolitiske Frøiland-utvalget viste i 2002 til de samme hensyn, da de uttalte at det "kan være tungtveiende hensyn som taler imot utlevering av de fortrolige råd regjeringen får fra sin faste interne advokat", se Dokument nr. 14 (2002-2003) side 36. Jeg viser videre til veilederen Om forholdet til Stortinget, hvor synspunktet er nærmere begrunnet på side 111.

Fortroligheten rundt Regjeringsadvokatens rådgivning bygger på de samme grunnleggende hensyn som ellers gjelder for beskyttelse av forholdet mellom advokat og klient. For regjeringen og forvaltningen er det av avgjørende betydning at man skal kunne innhente advokatråd i fortrolighet. Stortinget har derfor bestemt at advokaters råd kan unntas offentlighet, og at de heller ikke kan legges frem som bevis i rettssaker. Regjeringsadvokaten selv er etter straffeloven pålagt samme taushetsplikt som andre advokater, og plikter å følge de samme reglene for god advokatskikk. Dersom Regjeringsadvokatens uttalelser skal brukes til annet formål enn oppdragsgiverens egen vurdering, vil både arbeidsmåten hos regjeringsadvokaten og innholdet i uttalelsene antakeligvis måtte undergis endringer.

Av disse prinsipielle grunner er det viktig å bevare fortroligheten rundt Regjeringsadvokatens rådgivning. Jeg kommer derfor ikke til å fravike praksis i denne saken.

3. Komiteen ber om å få oversendt all kommunikasjon mellom Nav og departementet med relevans til saken vi har til behandling i perioden mellom det formelle brevet av 5. mars og Navs svar av 21. juni 2019. Det bes om at relevant kontakt, referater o.l., samt e-poster oversendes.

Svar:

Som det fremgår av tidligere svar til komiteen, reiste Arbeids- og velferdsdirektoratet spørsmålet om fortolkning av hvordan begrepet opphold i trygdeforordningen artikkel 21 skulle forstås før jul 2018. Det var også et møte og ytterligere korrespondanse tidlig i 2019 før departementet svarte på dette i brev av 5. mars 2019, jf. tidligere oversendte vedlegg med

referansenummer 20190305. Departementet ba samtidig om en tilbakemelding på hvordan direktoratet ville følge opp saken. Direktoratet oversendte sin tilbakemelding 21. juni 2019, jf. tidligere oversendt vedlegg med referansenummer 20190621.

Departementet har vært i kontakt med direktoratet om dette spørsmålet. Verken departementet eller direktoratet kan se at det har vært noen kontakt mellom 5. mars og 21. juni om saken, utover at en kopi av brevet av 5. mars ble sendt fra departementet til direktoratet per epost 14. mars 2019 på forespørsel fra direktoratet, jf. vedlagte dokument med referansenummer 20190314.

4. Komiteen er kjent med at Nav har utarbeidet en innsynspakke som følge av ulike innsynsbejæring, og det bes om at denne oversendes komiteen.

Svar:

Spørsmålet er forelagt Arbeids- og velferdsdirektoratet. Innsynspakken direktoratet har utarbeidet, er tilgjengelig her: <https://naveec.azurewebsites.net/>

5. I rapporten fra NAVs internrevisjon kommer det frem at kartleggingene av konsekvensene av det som da ble omtalt som å endre praksis, ble gjennomført med stor hast. Bestillingen gikk første gang ut kl. 11.21 den 22. januar 2019. Fristen ble satt til utløpet av 23. januar, neste dag. Det vises også til følgende sitat: «Styringsenhetene i Ytelseslinjen, som også må ta kontakt med sine enheter, mottar e-posten den 22. januar 2019 kl. 22.55». Vil departementet avvise at de i kontakt med Nav i perioden før dette, kan ha sendt noen former for signaler som fører til dette hastverket med å kartlegge konsekvensene for de berørte?

Svar:

Som tidligere omtalt, blant annet i mitt svarbrev av 21. november, var det et møte mellom direktoratet og departementet om saken 18. januar 2019. Det fremkom i møtet at det var ulike vurderinger av saken i NAV Klageinstans og direktoratet. Departementet ba direktoratet om å komme tilbake med en omforent vurdering av etatens forståelse og praktisering av artikkel 21 på dette området. Direktoratet ble i tillegg bedt om å vurdere og redegjøre for konsekvenser av å legge om praksis. Bestillingen i møtet 18. januar ble formalisert i brev fra departementet av 24. januar 2019. Departementet ba om "... å få redegjørelsen så snart som mulig", jf. tidligere oversendt vedlegg med referansenummer 20190124A.

Som det fremgår av direktoratets brev av 20. desember 2018 (referansenummer 20181220), hadde Trygderetten bedt om å få Navs kommentarer og eventuelle forslag til spørsmål de ønsket å stille EFTA-domstolen innen 31. januar 2019. Denne fristen ble for øvrig senere forlenget til 22. februar 2019. Spørsmålet er også forelagt for direktoratet, som har opplyst om at de startet arbeidet raskt etter møtet 18. januar med tanke på å få en avklaring fra departementet innen den fristen Trygderetten hadde satt.

6. I rapporten fra NAVs internrevisjon kommer det frem at det bes kun om å kartlegge konsekvensene av det som da ble omtalt som å endre praksis fremover i tid («I den grad praksis er at man ikke anvender artikkel 21 i disse sakene, hvilke konsekvenser vil en anvendelse av artikkel 21 fremover i tid få»). Vil departementet avvise at de i møtene med direktoratet har hatt noen former for meninger om hvorvidt Nav burde vurdere konsekvensene kun fremover i tid?

Svar:

Jeg legger til grunn at det her vises til den samme kartleggingen som direktoratet gjorde i forkant av sitt svarbrev 24. januar 2019, jf. også spørsmål 5. Som redegjort for i svaret over, var det et møte mellom direktoratet og departementet om saken 18. januar 2019. Det fremkom i møtet at det var ulike vurderinger av saken i NAV Klageinstans og direktoratet. Departementet ba direktoratet om å komme tilbake med en omforent vurdering av etatens forståelse og praktisering av artikkel 21 på dette området. Direktoratet ble i tillegg bedt om å vurdere og redegjøre for konsekvenser av å legge om praksis. Bestillingen i møtet 18. januar ble formalisert i brev fra departementet av 24. januar 2019, jf. tidligere oversendt vedlegg med referansenummer 20190124A. Det ble ikke gitt noen føringer i bestillingen om at direktoratet skulle vurdere konsekvenser kun fremover i tid.

7. I brev av 20. desember 2018 fra Arbeids- og velferdsdirektoratet til Arbeids- og sosialdepartementet vises det til at Trygderetten ønsker å anmode EFTA-domstolen om rådgivende uttalelse i ankesak 18/00741 og ankesak 18/3099. Komiteen ber om svar på følgende spørsmål:
- a. I vedlegg 3 til brevet vises det til ankesak 18/00741 og ankesak 17/03677. I selve brevet vises det til 18/00741 og 18/3099. Kan det bekreftes at 17/03677 og 18/3099 samme sak? Hvis ikke, hvorfor beskrives 17/03677 i vedlegget?

Svar:

Spørsmålet er forelagt Arbeids- og velferdsdirektoratet. Ankesak 17/03677 og ankesak 18/3099 er samme sak.

Forklaringen på at det er to ulike saksnumre er følgende:

- 14. september 2018: Trygderetten avsa kjennelse i ankesak 17/3677 om at saken ble henvist til videre behandling i Nav.
- 2. oktober 2018: Nav sendte saken tilbake til Trygderetten der Nav opprettholdt sin tolkning. Trygderetten oppretter da nytt ankenummer på saken, 18/3099, fordi ankenummer 17/3677 ble avsluttet med kjennelsen 14. september.
- 7. desember 2018: Trygderetten sender brev til Nav der de sier de vurderer å forelegge saken for EFTA.
- 27. februar 2019: NAV Klageinstans kaller saken tilbake fra Trygderetten for å behandle den på nytt. I dette brevet skriver NAV Klageinstans at departementet har kommet til at praksis på området bør endres i tråd med Trygderettens forståelse av forordningen.

- b. I rapporten fra Navs internrevisjon står følgende: «Internrevisjonen ser at sakene 18/00741 og 18/3099 gjelder for opphold innenfor EØS-området på henholdsvis 4

uker, og 7 måneder og 6 dager» (Internrevisjonen s 48). Komiteen ber om at varigheten på oppholdene beskrives og informasjon om hvor stort beløp NAV har krevd tilbakebetalt i ankesak 18/3099?

Svar:

Spørsmålet er forelagt Arbeids- og velferdsdirektoratet som svarer:

"Den ankende part i ankesak 18/00741 fikk avslag på søknad om å beholde sykepenger under opphold i et annet EØS-land i perioden 7. desember 2016 – 2. januar 2017 (3 uker og 5 dager).

I sak 18/03099 (17/3677) har Internrevisjonen i rapporten oppgitt at oppholdet var 7 måneder og 6 dager ettersom det ikke framgikk ytterligere opplysninger om periodene fra kjennelsen som var lagt ut på rettskildene. Vi har innhentet ytterligere opplysninger som viser at oppholdene der den ankende part fikk utbetalt arbeidsavklaringspenger under opphold i andre EØS-land var følgende perioder i 2013:

19. til 23. februar:	By 1 i Land 1
25 til 28. februar:	By 2 i Land 2
14. til 15. mars:	By 3 i Land 3/By 4 i Land 4
25. til 26. mars:	Land 5
8. til 11. april:	By 1 i Land 1
1. mai:	By 2 i Land 2
15. mai:	By 5 i Land 4
21. til 23. mai:	Land 5
29. til 31. mai:	By 2 i Land 2
12. til 13. juni:	Land 4
20. til 21. august:	By 1 i Land 1
7. til 13. september:	Land 6

NAV har krevd tilbake arbeidsavklaringspenger med 39 714 kroner."

Svaret fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at det er snakk om 12 enkeltopphold i EØS-land i oppgitte periode. Denne informasjonen forelå ikke da rapporten fra Internrevisjonen ble skrevet. Årsaken til at det står 7 måneder og 6 dager, (som altså er mer enn fra 19. februar til 13. september), er at det første oppholdet var utenfor EØS. Totalbeløpet på 39 714 kroner gjelder hele saken.

c. Hvor stort beløp har NAV krevd tilbakebetalt i ankesak 18/3099?

Svar:

Jeg viser til svar under spørsmål 7 b.

Med hilsen

Anniken Hauglie

Fra: Bruvoll Sara Elisabeth Nordahl

Sendt: 14. mars 2019 08:49

Til: Espedal, Liv T <Liv.T.Espedal@nav.no>

Emne: 18/3946-6 Kontantytelser under midlertidige opphold i andre EØS-land

Hei Liv

Her er brevet fra oss. Det ble ekspedert til direktoratet per epost 5. mars 2019

Sara